

Motion till riksdagen 2005/06:So230

av **Marita Aronson (fp)**

Arvsfondsmedels användning i äldreforskningen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att lagen om Allmänna arvsfonden bör ändras så att dess medel också kan användas för stöd till forskning inom äldreområdet.

Motivering

År 2004 gjordes en ändring av lagen om Allmänna arvsfondens medel. Ändringen innehöll dock inte någon utvidgning av forskningsområdet, utan medel kan fortfarande endast utgå för projekt som rör barn och ungdom eller funktionshindrade. Som ett skäl till begränsningen har anförts att man förutsatte att den forskningspolitiska propositionen som var aviserad till våren 2005 skulle omfatta även äldreforskning. När den propositionen kom visade det sig att endast 16 rader av propositionens 289 sidor handlade om äldre och någon särskild satsning på äldreforskning gjordes inte. Det är förvånansvärt med tanke på det behov av äldreforskning som uppmärksammats av den parlamentariska utredningen Senior 2005 och av Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU) i dess utredning *Evidensbaserad äldrevård – en inventering av det vetenskapliga underlaget (2003)*.

Demografisk utveckling

Det är tydligt för alla och envar att Sverige liksom många andra länder står inför en mycket dramatisk förändring i befolkningens ålderssammansättning de närmaste decennierna. Om femton år kommer mer än var fjärde svensk att ha fyllt 60 år. Om ytterligare tio år kommer det att finnas 720 000 personer

Fel! Okänt namn på

som får uppleva sin åttiöarsdag, jämfört med 475 000 i dag och 250 000 för 25 år sedan.

Flertalet av morgondagens äldre kommer att vara friska och vitala men samtidigt kommer många fler än i dag behöva samhällets vård för att klara sitt dagliga liv. I dag omfattar den offentliga, långvariga vården och omsorgen om de äldre omkring 250 000 personer och kostar ca 75 miljarder kronor. År 2025 kommer optimistiskt räknat resursbehovet att ha ökat med 25 %.

Forskning om ohälsa

Det är uppenbart att detta förhållande leder till en insikt om att vi både behöver förebygga ohälsa hos äldre och kvalitetssäkra den behandling och rehabilitering vi ger de äldre för att skattemedlen och insatserna skall kunna göra mesta möjliga nytta. För detta behövs forskning som underlag för beslut om olika insatser. Denna forskning saknas till stor del i dag.

Slutsatserna i SBU-utredningen tydliggör detta. Här kan man läsa: ”Det finns ett mycket stort behov av klinisk behandlingsforskning rörande äldre patienter, i synnerhet för dem över 75 år.” Exempel på områden där sådan forskning är angelägen är akut geriatrik, undernäringstillstånd, kronisk palliativ vård och kronisk smärta. Med hänsyn till att många äldre patienter har många samtidiga sjukdomar (multisjuklighet) och många samtidiga behandlingar (multibehandling) är det även angeläget med studier som belyser effekten av olika samtidigt givna behandlingar, såväl kombinationer inom en behandlingsmetod (t.ex. olika läkemedel) eller kombinationer mellan behandlingsmetoder (t.ex. läkemedel, nutrition och träning).

Läkemedel är endast i viss utsträckning utprovade på den åldersgrupp som använder läkemedel mest, nämligen de äldre. Här föreligger således ett stort forskningsbehov liksom när det gäller tandvården. I dag ger man äldre tandvård som är utprovad på yngre människor men som kanske inte alls är lämplig för de tandproblem äldre har.

Prioritering inom forskningen

Under hösten 2003 gick diskussionens vågor höga om prioriteringarna inom vård och omsorg. Den tydliggjorde den rädsla som finns hos äldre att de inte skall få den vård, behandling och rehabilitering som deras tillstånd kräver. För att prioriteringarna skall kunna utformas rätt fordras ett bra kunskapsunderlag, dvs. högkvalitativ forskning om det tillstånd det gäller. Med de kunskapsbrister som finns i dag föreligger risk att man i prioriteringsarbetet hamnar fel.

Det är inte bara forskning som rör äldres hälso- och sjukvård som behöver stimuleras. Vår kunskap är också bristfällig när det gäller äldres utbildning, äldre i arbetslivet, varför äldre lämnar arbetslivet och vad som skulle kunna

Fel! Okänt namn på

leda till att de stannar kvar, obetalt arbete i familjen, äldres stöd till yngre familjemedlemmar, sociala nätverk, konsumtion, boende, sexualitet, våld (särskilt i nära relationer), fritidsaktiviteter, myter/attityder/diskriminering och politiskt inflytande.

Mot bakgrund av ovanstående anser jag att lagen om Allmänna arvsfonden bör ändras så att dess medel också kan användas för stöd till forskning inom äldreområdet. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 20 september 2005

Marita Aronson (fp)